

Vlaams
Parlement

vergadering **C120**
zittingsjaar 2014-2015

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese
Aangelegenheden, Internationale Samenwerking,
Toerisme en Onroerend Erfgoed

van 10 februari 2015

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Wouter Vanbesien aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de subsidies voor de gemeentelijke ontwikkelingsamenwerking – 847 (2014-2015)	3
VRAAG OM UITLEG van Tine Soens aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over persvrijheid in Turkije – 1058 (2014-2015)	7
VRAAG OM UITLEG van Tine Soens aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de export van strategische goederen naar het Midden-Oosten – 985 (2014-2015)	11
VRAAG OM UITLEG van Karl Vanlouwe aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de omzetting van EU-regelgeving – 993 (2014-2015)	16

VRAAG OM UITLEG van Wouter Vanbesien aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de subsidies voor de gemeentelijke ontwikkelingssamenwerking – 847 (2014-2015)

Voorzitter: de heer Jan Van Esbroeck

De voorzitter: De heer Vanbesien heeft het woord.

De heer Wouter Vanbesien (Groen): Minister-president, het gaat hier over een bevoegdheid die een beetje op de snee zit tussen Binnenlands Bestuur en Ontwikkelingssamenwerking, maar aangezien dit een effect heeft op de wereld van de ontwikkelingssamenwerking in Vlaanderen, neem ik aan dat u daar op zijn minst een mening over hebt.

In januari 2015 liet de Vlaamse overheid plots aan 88 gemeentebesturen die voor deze legislatuur Vlaamse subsidies ontvangen voor gemeentelijke ontwikkelingssamenwerking, weten dat ze 10 procent minder subsidies zullen ontvangen dan aanvankelijk voorzien. Deze boodschap komt zeer laat, vooral wanneer we weten dat de Vlaamse overheid zelf aan de gemeenten vraagt om een meerjarenbegroting en beleidscyclusen op te maken. Een maand geleden begon de Vlaamse overheid plots, terwijl het jaar al bezig was, aan dat geld te knabbelen. Wat de timing betreft, is dat een bestuursmatige overschouwing. Maar ook op inhoudelijk vlak zijn er bemerkings. Enerzijds valt er inderdaad iets te zeggen voor de autonomie van de gemeenten maar anderzijds kan het mogelijke effect zijn dat er minder geld naar ontwikkelingssamenwerking gaat als gevolg van deze beslissing.

Minister-president, in uw beleidsnota staat dat u veel inspanningen wilt doen om de gehele 0,7 procentnorm voor ontwikkelingssamenwerking van de overheden samen te bereiken. Deze maatregel zal die som eerder doen dalen dan stijgen.

Hoe komt u aan die timing? Waarom is die besparing zo laat aan de gemeenten meegedeeld? Wat zijn de budgettaire gevolgen? Op welke manier zult u ervoor zorgen dat er in de toekomst meer geld naar ontwikkelingssamenwerking gaat in plaats van minder, want dat moet toch de bedoeling zijn?

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Mevrouw Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Mijnheer Vanbesien, ik begrijp uw bezorgdheid over de besparingen op gemeentelijke ontwikkelingssamenwerking. Zoals minister-president Bourgeois al in zijn beleidsnota verwoordde, staan de gemeentebesturen dicht bij de burger en bevinden ze zich in een gunstige situatie om vanuit het lokale niveau de burger te informeren over en te sensibiliseren voor projecten in het Zuiden maar ook voor de Noordwerking. In de beleidsnota van het najaar 2014 stond dat de fondsen voor het impulsbeleid gemeentelijke ontwikkelingssamenwerking zouden worden ondergebracht in het Gemeentefonds. Ik deel uw bezorgdheid dat de verdeling van geld, specifiek gericht op ontwikkelingssamenwerking, daardoor gedeeltelijk zoek is.

Minister-president, in uw beleidsnota vermeldt u dat u zult blijven investeren in de gemeentelijke ontwikkelingssamenwerking. Dat lijkt me heel moeilijk te controleren omdat de subsidies voor gemeenten niet langer gericht zijn op onderwerpen en thema's. Het lijkt me dan ook belangrijk dat we de lokale besturen oproepen om verantwoordelijkheid op te nemen en zo de gemeenten stimuleren om hun budgetten voor gemeentelijke ontwikkelingssamenwerking niet al te drastisch te verlagen.

Besparingen zijn overal nodig. Het engagement om de 0,7 procentnorm te bereiken houdt daarom ook niet inherent in dat de gelden voor ontwikkelings-samenwerking op hetzelfde niveau moeten blijven of zelfs verhogen. Dit kan ook een verlaging van de middelen inhouden.

Samenwerking tussen de verschillende beleidsdomeinen kan er op lokaal niveau immers voor zorgen dat een verlaging van de middelen niet per se een vermindering van de kwaliteit betekent.

De voorzitter: De heer Poschet heeft het woord.

De heer Joris Poschet (CD&V): Minister-president, ik heb u onlangs een schriftelijke vraag gesteld over de gemeentelijke ontwikkelingssamenwerking binnen het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. U hebt daarop geantwoord dat slechts twee van de negentien Brusselse gemeenten daaraan meedoen en dat vind ik jammer. Ontwikkelingssamenwerking is een gemeenschapsbevoegdheid en dus ook volledig van toepassing in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Alleen Sint-Joost-ten-Node en de stad Brussel doen mee en krijgen middelen. Het verbaast me eigenlijk dat de zeventien andere gemeenten daar geen interesse voor zouden hebben. Dit is een gedeelde verantwoordelijkheid van de gemeente zelf die voor extra informatie terecht kan bij de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG). Misschien denken zij dat dit gewoon onmogelijk is. Eventueel kan de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) als Brusselpoot van de Vlaamse Gemeenschap een rol spelen in het hoofdstedelijke gewest. Minister-president, zult u daar extra op aansturen,? Zult u de VVSG erop wijzen dat zij ook een rol te spelen heeft? Zij kan eventueel in samenwerking met de VGC werken aan de bekendmaking van de gemeentelijke impulssubsidies in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Mevrouw Tine Soens (sp.a): Ik denk dat steden en gemeenten niet zo blij zijn met deze manier van communiceren van de overheid. Zij hebben een plan opgemaakt voor een bepaalde subsidie en verliezen daar nu een substantieel deel van. Dat leidt onvermijdelijk tot schrapping van projecten. Een gemiddeld sensibiliseringsproject of fairtradeproject kost al snel 5000 à 6000 euro. Voor Kortrijk betekent dit dat één project moet worden geschrapt.

Minister-president, is deze besparing definitief of zal het budget opnieuw worden opgetrokken, zeker in het licht van de 0,7 procentnorm en de doelstelling van Pact 2020 waar we het tijdens de bespreking van de begroting en van de beleidsnota al over hebben gehad?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: We kunnen discussiëren over de vraag of de communicatie met de gemeenten te laat is gebeurd. Die is onmiddellijk gebeurd na de bekrachtiging van het decreet. Indien ik het voordien had gedaan, dan had het parlement misschien gezegd dat de prerogatieven waren geschonden omdat ik dan zou communiceren over iets dat nog geen parlementaire goedkeuring had gekregen.

In elk geval is het zo dat het niet onverwacht kwam voor de gemeenten. Iedereen weet dat wij voor een besparing stonden van ongeveer 1,4 miljard euro in 2015. Er is inderdaad beslist tot een vermindering van die subsidies met 10 procent. Mijnheer Vanbesien, concreet komt dat neer op een vermindering van het vastleggingskrediet van 2.796.475 euro tot 2.516.827,5 euro.

Die subsidies zullen vanaf 2016 worden ingekanteld. Mevrouw De Meulemeester, ze zijn inderdaad niet geormerkt. Moeten we een oproep doen? Ik weet dat niet.

U weet dat de hele gedachte is dat we de gemeentelijke autonomie versterken en dat de gemeenten verantwoording verschuldigd zijn aan hun burgers, hun kiezers, over het beleid dat zij voeren. Dat is juist het hele idee dat deze regering hanteert: minder opleggen, meer autonomie laten. Ik denk dat elk gemeentebestuur in Vlaanderen hiervan voldoende op de hoogte is, voldoende actieve organisaties op zijn grondgebied heeft om te weten wat de noden zijn op het vlak van ontwikkelingsamenwerking.

Mijnheer Poschet, hetzelfde geldt eigenlijk wat Brussel betreft. Brussel wordt net als alle andere gemeenten jaarlijks op de hoogte gebracht door de VVSG. We subsidiëren de VVSG om de gemeenten te sensibiliseren. Als u dan zegt dat ze het misschien niet weten, dan heb ik daar vragen bij. Ik denk dat dat een beetje aan de realiteit voorbijgaat. We zien dat het heel moeilijk is om Brusselse gemeenten te laten instappen in Vlaamse programma's. We zien dat met het integratie- en inburgeringsbeleid, waar we aan gesleurd hebben. Er zijn een paar uitzonderingen waarbij het wel lukt en andere die de andere kant op kijken.

Maar dat gemeenten anno 2015 ook in Brussel zouden zeggen: "We zijn er niet van op de hoogte dat er een Vlaams beleid bestaat op dat vlak, dat we in convenanten konden stappen", houd ik niet voor mogelijk. We moeten toch geen telefoontje plegen of een briefje sturen om te vragen of ze de informatie die we hebben toegestuurd, effectief hebben gelezen of verticaal geklasseerd? Elke gemeente heeft daarin zijn verantwoordelijkheid, vind ik. Dat geldt ook voor de Brusselse gemeenten.

Diverse collega's stellen de vraag of ik meer geld zal uittrekken voor ontwikkelingsamenwerking. Ik verwijs naar het antwoord dat ik heb gegeven tijdens de bespreking van de beleidsnota. Als er daarvoor mogelijkheden zijn, zullen we dat heel graag doen, maar u weet in welke precaire situatie we ons bevinden. Ik hoop dat 2015 beter wordt dan voorspeld. Het herfstrapport van de Europese Commissie gaf ons nog slechts een groei van 0,9 procent. Dat is nu bijgesteld tot 1,1 procent. Dat is nog altijd veel te weinig om te voorzien in voldoende groei. De Verenigde Staten gaan naar een groei van 3 procent. Ik spreek niet over China en India, die 7 procent optekenen. De lage groei bij ons, de ESR-problematiek (Europees Systeem van Nationale en Regionale Rekeningen), de lage inflatie, leiden er samen toe dat we met serieuze problemen worden geconfronteerd en dat het de hele periode een moeilijke zaak zal blijven om budgettair koers te houden.

– De heer Rik Daems treedt als voorzitter op.

Ik vind dat we erop moeten wijzen dat Vlaanderen de engagementen tegenover de partnerlanden aanhoudt. Wij besparen niet op onze samenwerking met het Zuiden, op onze Zuidwerking. Ik denk dat er op dat vlak het best gemeentelijk inspanningen zouden worden geleverd. Naast de sensibilisering, zou er zo veel mogelijk moeten worden ingezet op zaken die er effectief toe bijdragen in het Zuiden.

De voorzitter: De heer Vanbesien heeft het woord.

De heer Wouter Vanbesien (Groen): Minister-president, ik heb drie bedenkingen.

Mevrouw De Meulemeester, u vraagt of er een oproep kan komen naar de gemeenten om niet al te drastisch te besparen. We zitten in deze commissie toch met de intentie dat er meer zou worden geïnvesteerd in ontwikkelingsamenwerking omdat we onze internationale afspraken niet nakomen. Dan is het geen kwestie van niet al te drastisch te besparen, maar van ervoor te zorgen dat we minstens op niveau blijven en liever nog vooruitgaan.

Minister-president, u zegt dat de gemeenten het konden weten en dat het al verscholen zat in allerlei beleidsplannen. Als u in januari 2015, het lopende begrotingsjaar, zegt dat de gemeenten minder geld krijgen en dan pas duidelijkheid geeft over hoeveel geld ze minder zullen krijgen, dan vind ik dat onbehoorlijk bestuur. Het verbaast mij een beetje dat u dat verdedigt, want u bent de man van het behoorlijk bestuur. Dat u dit soort kunstgrepen de normaliteit zelf vindt, verontrust mij een beetje.

We zullen hier geen begrotingsdebat voeren over waar er al dan niet meer had kunnen worden geïnvesteerd. Maar als ik het uitgangspunt aanneem van de Vlaamse Regering dat er minder geld naar de gemeenten kon gaan, vind ik wel dat, in het licht van het feit dat u zelf zegt dat er meer geld naar ontwikkelings-samenwerking moet gaan, u dat beter had afgetrokken van de algemene middelen dan van de middelen die nu, in 2015, nog altijd, ook door deze Vlaamse overheid, geoormerkt zijn voor ontwikkelingssamenwerking. U brengt de gemeenten en de schepenen van ontwikkelingssamenwerking in een moeilijk parket, want zij zullen door deze maatregelen niet anders kunnen dan op dat domein in te korten of het gevecht aan te gaan met de collega's. U zet hen bovendien in een slechtere uitgangspositie voor 2016, waar die oormerken zullen verdwijnen wegens die gemeentelijke autonomie. Ik denk dat u naar strategie van deze besparing op de gemeente beter een andere weg had gevolgd die tot hetzelfde had geleid, maar die de ontwikkelingssamenwerking in de gemeenten een sterkere uitgangspositie had gegeven.

De voorzitter: De heer Poschet heeft het woord.

De heer Joris Poschet (CD&V): Minister-president, ik blijf een beetje op mijn honger zitten met uw antwoord. Wat u zegt, klopt. We stellen overal vast dat de Brusselse gemeenten niet altijd instappen in de raamprogramma's, de convenanten die vanuit de grote Vlaamse Gemeenschap worden aangeboden.

Daar is helaas een reële verklaring voor, namelijk dat de tweetaligheid van de dienst en van de ambtenaar in de Brusselse gemeenten nog altijd te wensen overlaat. Dat weten we. We kunnen heel legalistisch zeggen dat ze evenveel kansen hebben als Wortegem-Petegem of Berlare. De praktijk is dat er dikwijls maar één ambtenaar op die dienst zit, die vaak niet tweetalig is en een brief krijgt waar hij niets van begrijpt. Dat is in de eerste plaats hun verantwoordelijkheid, maar ze werken wel via de VGC die ze wel kennen en die dikwijls aanknopingspunten en contactpersonen heeft waarmee een vertrouwensband bestaat. Daardoor kan er worden gewerkt aan die betere instappen, aan de verhoogde graad van deelname van de Brusselse gemeenten in de Vlaamse Gemeenschapsprogramma's. Ik zou daar toch nog een oproep voor willen lanceren.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Mevrouw Tine Soens (sp-a): Ik blijf toch ook wat op mijn honger zitten. Straks stemmen we over een voorstel van resolutie over de post 2015 Ontwikkelings-agenda waar die 0,7 procentnorm opnieuw expliciet in staat, en aan de andere kant bespaart deze Vlaamse Regering toch 2 miljoen euro op ontwikkelings-samenwerking, ook al is het enkel op de noodwerking. Het is toch jammer dat er bij de woorden geen daden worden gevoegd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tine Soens aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over persvrijheid in Turkije – 1058 (2014-2015)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Mevrouw Tine Soens (sp-a): In de mededeling aan de Vlaamse Regering betreffende het overzicht van de ontwikkelingen op Europees niveau van december 2014, werd er ook aandacht besteed aan de relaties met Turkije. Enkele Europese afgevaardigden zijn in december naar Turkije afgereisd om de relaties met de Europese Unie weer op te krikken.

Bijna tegelijkertijd werden in Turkije verschillende journalisten en media-verantwoordelijken gearresteerd onder het mom dat deze mensen een bedreiging voor de nationale veiligheid zouden vormen. De vierentwintig journalisten werden later onder voorwaarden vrijgelaten in afwachting van het resultaat van het strafrechtelijk onderzoek.

De Europese Unie heeft altijd aangegeven dat ze de persvrijheid hoog in het vaandel voert omdat die behoort tot de fundamentele waarden en vrijheden van de Europese Unie. Het Europees Parlement heeft dan ook een resolutie aangenomen waarbij het de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de Turkse rechterlijke macht in vraag stelt en zich ook vragen stelt over het mediavrijheid in Turkije. Dat leidt onvermijdelijk tot zelfcensuur van de media. De resolutie werd door alle fracties in het Europees Parlement ondertekend.

Turkije staat in de World Press Freedom Index op de niet echt benijdenswaardige 154e plaats van de 180 onderzochte landen. In 2012 stond het land nog op de 148e plaats. Dat is ook niet om over naar huis te schrijven, maar het was toch al iets beter dan de 154e plaats. Eind 2013 zaten ongeveer 60 journalisten in detentie. Zeker voor 28 van hen was dat vanwege hun job. Journalisten zitten vaak maanden en jaren vast voor ze worden berecht. De protesten in de zomer van 2013 vestigden de aandacht op de groeiende mediaconcentratie in het land in de handen van businessmannen die gelinkt zijn aan de overheid.

Een toetreding van Turkije tot de Europese Unie lijkt dan ook verder af dan ooit tevoren. De Europese Unie heeft aan Turkije gevraagd om de geboekte vooruitgang op het vlak van persvrijheid niet ongedaan te maken door dergelijke arrestaties zoals in december. De Turkse president reageerde verbolgen en zei dat de Unie zich maar beter met haar eigen zaken bemoeit. Turkije is sinds 1999 kandidaat-lidstaat en onderhandelt hierover sinds 2005 met de Europese Commissie.

Minister, wat is het standpunt van de Vlaamse Regering ten opzichte van de persvrijheid in Turkije, de verslechtering ervan en de reactie van de Europese Unie hierop?

De voorzitter: De heer De Croo heeft het woord.

De heer Herman De Croo (Open Vld): Ik heb ettelijke bezoeken afgelegd aan Turkije, nooit op vakantie, maar voor werkbezoeken in allerlei functies. Ik was enkele maanden geleden namens de Federale Regering aanwezig op de eedaflegging van president Erdogan. Ik ben heel bivalent over de situatie, en ik ben verontrust.

Ik heb gelobbyd voor de fameuze verklaring van 1999 van Helsinki. In contacten met verschillende lagen van de bevolking heb ik altijd het gevoel gehad dat zich daar een pro-Europese mind ontwikkelde. Dat wordt veroorzaakt door vele

omstandigheden. We mogen niet vergeten dat een deel van de Turkse administratie vanuit de bezette gebieden die ze in Europa hadden, is ingevoerd in Ankara. Er was een hele kaste van afstammelingen van Turkse ambtenaren in Bulgarije, Roemenië en andere landen, die een substraat waren van dat pro-Europese gevoel. Daardoor is er een gevoel van afstand tegenover Europa.

Intussen is er een enorme influx van vluchtelingen. Turkije heeft een dubbelzinnig gelaat. Enerzijds en grotendeels is het pro-Europees en dynamisch, en manifesteert het zich als een land dat nuttig kan zijn voor de verruiming van de Europese Unie door het inbrengen van een lekenbestuur in een grotendeels islamitische staat. De laatste jaren is er echter een verglijding en wordt de indruk gewekt dat Erdogan een dubbele agenda heeft. Ik heb hem indertijd meerdere keren gecontacteerd, maar het gevoel is dat je niet goed weet of er een Erdogan voor binnenlands gebruik voor je staat, of een voor buitenlands gebruik.

Turkije doet een grote expansie in Afrika: ze hebben er een vijftiental ambassades geopend in drie of vier jaar tijd. Dat heeft een grote impact, om internationaal een plaats te vinden, economisch, in het vervoer, in het beleid.

Mevrouw Soens, er zijn momenteel procentueel meer vrouwelijke universiteits-professoren in Turkije dan in België. Er zijn tegenstrijdige elementen: vooruitstrevend en een lekenbenadering, en tegelijk archaisch en godsdienstig. Die dubbelzinnigheid vinden we terug in de ambities van de huidige president, die graag de honderdjarige herdenking van Atatürk in 2023 als leider van de staat zou willen meemaken.

Ik ben voorzichtig. We moeten onze houding handhaven, maar we moeten ook oog hebben voor de recuperatie van sommige opinies in Turkije.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

De heer Ward Kennes (CD&V): Onze fractie maakt zich ook wel zorgen over de ontwikkelingen in Turkije. Het is een land waarmee we veel contacten en banden hebben. Er is een grote gemeenschap van Turkse oorsprong in ons land. Er zijn veel handelscontacten. Er is toerisme. We zitten in dezelfde NAVO-structuur. Mensenrechten zijn overal belangrijk, maar zeker in een land waarmee we veel banden hebben, baart ons dat zorgen.

Minister-president, heeft Vlaanderen via diplomatieke en andere banden initiatieven genomen om deze problematiek met de bevoegde Turkse instanties te bespreken? In welke mate wordt de beknutting van de democratische vrijheden, zoals de persvrijheid en het recht op demonstratie, mee in aanmerking genomen wanneer er sprake is van beperkingen inzake wapenexportlicenties?

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Mevrouw Manuela Van Werde (N-VA): Ik wil even illustreren wat mevrouw Soens heeft gezegd. Mijn persoonlijke medewerker heeft twaalf jaar als VRT-correspondent in Turkije gewerkt. Hij heeft aan den lijve ondervonden hoe het werken moeilijker en moeilijker werd. In het begin werden de binnenlandse correspondenten bedreigd, de laatste jaren ook de buitenlandse. In Twitter-campagnes werd een tweet van account naar account gestuurd, met dezelfde taalfouten in. Daaruit blijkt dat het georganiseerde acties waren. Hij heeft president Erdogan op de televisie horen zeggen dat buitenlandse correspondenten buitenlandse spionnen zijn. Er zijn mensen die geen angst hebben. Hij noemt bijvoorbeeld de Nederlandse Frederike Geerdink, maar anderen zijn wel bang en doen er langzamerhand het zwijgen toe, omdat ze hun verblijfsvergunning niet willen verliezen.

De voorzitter: De heer Hendrickx heeft het woord.

De heer Marc Hendrickx (N-VA): Minister-president, ik ben benieuwd naar de stappen in het toetredingsverdrag, die vandaag ook weer ter discussie worden gesteld. Ik wacht uw antwoord af.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Collega's, zoals u weet, is Turkije sinds 1999 een van de potentiële lidstaten van de Europese Unie. De toetredingsonderhandelingen zijn begonnen in 2005. Tot op heden is er slechts één hoofdstuk van de onderhandelingen gesloten. Die verlopen dus niet vlot, op zijn zachtst gezegd. Dat had en heeft nog altijd te maken met de weigering van Turkije om Cyprus als lidstaat te erkennen. Daar is het probleem van de eerbiediging van de fundamentele rechten en vrijheden bovenop gekomen.

Commissievoorzitter Juncker heeft bij zijn aantreden duidelijk gesteld dat er tijdens het mandaat van deze Commissie geen verdere uitbreiding komt. De Unie wil de volgende jaren met de kandidaat-lidstaten focussen op: administratieve capaciteit, bevordering van de rechtsstaat, respect voor de in de Unie gedeelde fundamentele rechten en vrijheden en het bevorderen van de diepe democratie. Die punten houden rechtstreeks verband met het thema dat hier wordt aangekaart.

Ik citeer Juncker in een persmededeling: "De lopende onderhandelingen zullen uiteraard voortgezet worden en de westelijke Balkan in het bijzonder moet een Europees perspectief blijven hebben, maar geen verdere uitbreiding zal de komende vijf jaar plaatsvinden. Wat Turkije betreft, is het duidelijk dat het land ver weg is van het EU-lidmaatschap. Een overheid die Twitter blokkeert is duidelijk niet klaar voor toetreding."

U weet dat ook de Vlaamse Regering in haar regeerakkoord heeft opgenomen dat de EU zich eerst moet verdiepen alvorens uit te breiden. Ik citeer ook het federale regeerakkoord: "We kiezen voor een Europese samenwerking die steunt op de directe betrokkenheid van de burgers. De EU moet voorrang geven aan haar verdieping boven haar uitbreiding." Over Turkije spreekt het federale regeerakkoord niet rechtstreeks, maar ook de Federale Regering stelt dat de EU een leidende rol moet opnemen in de verdediging van de mensenrechten. Dat zijn klare standpunten.

In het kader van een evaluatie van de voortgang van de toetredingsonderhandelingen hebben de hoge vertegenwoordiger voor het Buitenlands Beleid van de Europese Unie, mevrouw Frederica Mogherini en de commissarissen Johannes Hahn en Christos Stylianides, bevoegd respectievelijk voor uitbreiding en nabuurschap en voor civiele bescherming en humanitaire hulp, in december 2014 een tweedaags bezoek gepland aan Turkije met als doel de wat bekoelde bilaterale relaties en de samenwerking nieuw leven in te blazen. Die pogingen zijn doorkruist en wel vrij bruusk toen de Turkse regering op 1 december de arrestatie beval van een aantal journalisten en mediaverantwoordelijken omdat zij de nationale veiligheid zouden bedreigen.

De hoge vertegenwoordiger en de Europese Commissie vatten dit heel terecht op als een manifeste schending van de persvrijheid en hebben dit dan ook bij monde van een persbericht met klem veroordeeld.

Het Europees Parlement heeft verontwaardigd gereageerd en heeft een resolutie goedgekeurd op 15 januari 2015 waarbij alle politieke fracties die verontwaardiging uitspraken en nog eens het belang onderstreepten van persvrijheid en de eerbiediging van de democratische waarden voor het uitbreidingsproces. In punt 6

van de resolutie stelt het Europees Parlement vast dat het Turks actieplan ter voorkoming van schendingen van het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens niet voorziet in een herziening van alle relevante bepalingen in de antiterrorwet of strafwet die gebruikt zijn om de vrijheid van meningsuiting te beknotten. Het parlement benadrukt dat de hervorming van deze wetten de hoogste prioriteit moet krijgen.

Het Europees Parlement heeft ook aanbevelingen gedaan aan de raad. Ik wijs ook op de reactie van minister Gatz die op 11 januari een bezoek heeft gebracht aan de Brusselse redactie van de onafhankelijke Turkse krant Zaman. Daarbij heeft minister Gatz de arrestatie van de hoofdredacteur van Zaman zeer sterk veroordeeld.

Er is een lichtpunt in die zin dat een aantal journalisten intussen zijn vrijgelaten. Maar heel wat journalisten zitten momenteel ook nog altijd opgesloten.

De heer Kennes vraagt of de Vlaamse Regering rechtstreeks contact moet opnemen met de Turkse regering. Ik denk van niet. De standpunten zijn heel duidelijk. De Vlaamse Regering heeft een standpunt ingenomen in het regeerakkoord, de Federale Regering evenzeer. Ook de Europese Commissie heeft bij haar aantreden duidelijk bepaald dat er geen uitbreiding komt tijdens die periode en dat bij alle toetredingsonderhandelingen het respect voor de fundamentele rechten en vrijheden primordiaal is. Het Europees Parlement heeft met een heel grote meerderheid een resolutie aangenomen met aanbevelingen aan de raad.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Mevrouw Tine Soens (sp-a): Minister-president, in januari zijn inderdaad nog twee Nederlandse journalisten opgepakt toen ze het land binnenkwamen. Zij werden ondervraagd en zijn na een interventie van de Nederlandse minister van Buitenlandse Zaken opnieuw vrijgelaten.

In de gesprekken met Turkije moet er effectief meer aandacht zijn voor de hervormingen die meer persvrijheid en vrijheid van mening moeten waarborgen. Ik ben blij te horen dat iedereen daar aan hetzelfde zeel trekt in Europa.

De voorzitter: De heer De Croo heeft het woord.

De heer Herman De Croo (Open Vld): Minister-president, het is juist dat men journalisten soms maar kan ontmoeten in catimini. Tezelfdertijd moeten we ervoor zorgen dat Turkije zich niet isoleert en zich echt beweegt op een hefboomschap om zich Turkofoon en Turkokrachtig te houden. Van de Oeigoeren in China, de voorzitter kent die, tot en met Turkije bestaat er een soort van Turkistanisatie die we niet uit de weg mogen gaan. We moeten dan ook aandachtig en waakzaam zijn maar toch ook betrokken blijven.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

De heer Ward Kennes (CD&V): Volgens mij is het niet verkeerd dat de Vlaamse Regering zich aansluit bij de verontrustende boodschappen die worden uitgezonden. Minister-president, ik begrijp dat u vindt dat er al heel wat signalen zijn vertrokken vanuit andere gremia en instanties, maar in mijn ogen sluit dat niet uit dat ook Vlaanderen daarin zijn rol kan spelen.

De voorzitter: De heer Hendrickx heeft het woord.

De heer Marc Hendrickx (N-VA): De reacties zijn duidelijk. Meerderheid en oppositie zitten overigens op dezelfde lijn. Een en ander moet ons nopen tot

waakzaamheid. De minister-president wijst er volgens mij meer dan terecht op dat er al voldoende signalen zijn vertrokken. Maar mijnheer Kennes, dat betekent niet dat we zelf niet alert moeten zijn en waar nodig, ons steentje moeten en kunnen bijdragen.

De voorzitter: De heer Vanbesien heeft het woord.

De heer Wouter Vanbesien (Groen): Minister-president, momenteel gaat het inderdaad om een problematische situatie, en dat is een reden om te zeggen dat niet is voldaan aan de voorwaarden om aan te sluiten bij de Europese Unie. Wat u als antwoord gaf, was echter iets anders. U hebt dat wel gezegd, maar u hebt eraan toegevoegd dat u eerder voor een verdieping dan voor een uitbreiding bent. Dat is natuurlijk een stellingname die losstaat van de actuele situatie in Turkije. Dus zelfs als Turkije het heel goed zou doen op het vlak van persvrijheid en mensenrechten, dan nog hoeft het niet aan te sluiten bij de Europese Unie omdat wij willen verdiepen eerder dan uit te breiden. En daar ben ik het niet mee eens. De mogelijkheid openhouden om eventueel toe te treden indien uiteraard aan alle voorwaarden is voldaan, kan net een belangrijk diplomatisch instrument zijn om hen te dwingen mensenrechten en persvrijheid te respecteren. Als we nu zeggen dat we hen er sowieso niet bij willen en dat we eerst willen verdiepen voor we gaan uitbreiden, dan nemen we bij Turkije die incentive misschien weg.

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Mijnheer Vanbesien, het is uw volste recht om het daar oneens mee te zijn. Er zijn twee aspecten in mijn antwoord. Ten eerste zeggen de Europese Commissie, de Federale Regering en de Vlaamse Regering dat ze tijdens die periode voor verdieping willen gaan en niet voor uitbreiding. Dat is ook het standpunt van de Commissie-Juncker.

Daarnaast wil ik wel beklemtonen dat ook die precontractuele toetredingsgesprekken zeer belangrijk zijn. Daarbij wordt de aandacht gevestigd op het respect voor de fundamentele rechten en vrijheden. Niemand zal ontkennen dat er momenteel geen vooruitgang wordt geboekt, integendeel – en dan druk ik me nog heel zwak uit. Dit is een algemene vaststelling die we maken. Het gaat om een zeer belangrijk onderdeel van het Europese verdrag dat we niet willen loslaten.

Zoals de heer De Croo heeft gezegd, betekent dit niet dat we Turkije gaan isoleren, dat we geen individuele en diplomatieke contacten of handelsrelaties meer zouden hebben. Die kunnen alleen maar bijdragen tot een evolutie in de geesten en in de handelingen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tine Soens aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de export van strategische goederen naar het Midden-Oosten – 985 (2014-2015)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Mevrouw Tine Soens (sp.a): Saoedi-Arabië heeft om verscheidene redenen een nogal controversiële status. Vooral de uitvoer van strategische goederen naar het land is onderwerp van controversie. Er werd al verscheidene keren

melding gemaakt van militair materiaal dat vanuit Vlaanderen en vanuit België via Saoedi-Arabië opduikt in conflicthaarden zoals Syrië en Irak.

De laatst vergunde Vlaamse uitvoer van strategische goederen naar Saoedi-Arabië dateert van een viertal jaren geleden. De Vlaamse Regering heeft intussen een aantal beperkende maatregelen genomen, waaronder het opleggen van een verbintenis om het eindgebruik op te vragen. De eindgebruiker moet zich ertoe verbinden dat de goederen niet worden uitgevoerd naar Syrië of worden aangewend in het regionaal conflict.

In tegenstelling tot uitvoer is doorvoer recent wel nog vergund. In mei 2014 werden Zuid-Afrikaanse producten van categorie 6, dat zijn voertuigen en onderdelen daarvoor, over het Vlaams grondgebied naar Saoedi-Arabië uitgevoerd. Recent nog zette Duitsland alle wapenhandel met Saoedi-Arabië stop.

Vanaf 22 tot 26 februari vindt de IDEX-wapenbeurs plaats in Abu Dhabi: dat is de grootste wapenbeurs van het Midden-Oosten, en eigenlijk ook een van de grootste ter wereld. Er worden ruim 80.000 bezoekers verwacht, voornamelijk uit het Midden-Oosten, Noord-Afrika en Azië.

Bij onze noorderburen was er al ophef over de grote Nederlandse delegatie die aanwezig zou zijn. Op de IDEX-beurs zullen ook negen Belgische bedrijven aanwezig zijn. Ik vermoed dat de beperkende maatregelen ten opzichte van Saoedi-Arabië onverminderd verder zullen worden toegepast, maar we moeten ons uiteraard hoeden voor leveringen aan de regio in zijn geheel. Verscheidene bronnen hebben al gewezen op de dubieuze positie van Saoedi-Arabië en de Verenigde Arabische Emiraten vanwege hun vermeende steun aan extremistische groepen en hun inhumane beleid.

Het valt uiteraard niet te ontkennen dat Saoedi-Arabië ontzettend conservatief is op het vlak van mensenrechten. Bovendien publiceerde het Directoraat-Generaal voor Extern Beleid van het Europees Parlement in 2013 nog een rapport dat stelt dat het land de belangrijkste bron was voor de financiering van rebellen en terreurorganisaties.

Ook de mensenrechtensituatie in de Verenigde Arabische Emiraten geeft op bepaalde punten aanleiding tot bezorgdheid, vooral over het gebrek aan vrijheid van meningsuiting en van vereniging maar ook de bewegingsvrijheid van nationale en internationale ngo's.

Minister-president, de heer Van Overmeire stelde u in september 2014 een schriftelijke vraag waarin hij u vroeg naar het beleid van de Vlaamse Regering ten opzichte van onder andere Jemen, Egypte en Bahrein. Uw antwoord daarop was dat de Dienst Controle Strategische Goederen een evaluatie aan het opmaken was. Maar die was toen nog niet klaar.

Zullen ook op de IDEX-wapenbeurs en bij uitbreiding op andere momenten verklaringen van eindgebruik gevraagd worden voor leveringen naar het Midden-Oosten? Zal er een delegatie uit de Vlaamse administratie aanwezig zijn? Is de evaluatie van de Dienst Controle Strategische Goederen intussen beschikbaar? Kan die aan het parlement worden bezorgd?

De voorzitter: De heer Van Esbroeck heeft het woord.

De heer Jan Van Esbroeck (N-VA): Minister-president, er zouden inderdaad negen Belgische bedrijven naar die beurs gaan. Weet u hoeveel Vlaamse bedrijven daar effectief bij betrokken zijn?

Gelden er specifieke regels voor die bedrijven op het moment dat zij naar beurzen gaan? Zij hebben een aantal strategische goederen in hun bezit die zij op die beurs willen tentoonstellen. Zij brengen die ook terug mee naar hier. Is er voorzien in specifieke maatregelen zodat het heen en weer reizen van die materialen op een aanvaardbare manier kan gebeuren? Rekening houdend met alle momenteel bestaande reglementen wil ik toch aandacht vragen voor onze Vlaamse bedrijven. We mogen ze niet onnodig belemmeren in de activiteiten die zij wensen te ontwikkelen, maar uiteraard moeten alle bestaande regels grondig worden nageleefd.

De voorzitter: De heer De Croo heeft het woord.

De heer Herman De Croo (Open Vld): Minister-president, tijdens een seminarie over wapenhandel dat in dit huis heeft plaatsgevonden, heb ik gesuggereerd dat de Senaat daarin een rol zou kunnen spelen. Deze bevoegdheid is een beetje holderdebolder naar Vlaanderen en Wallonië overgedragen – herinner u de situatie van de wapenlevering in Nepal. De Federale Regering heeft nog een diplomatieke bevoegdheid en een bevoegdheid waarbij ze tweedehandswapens voor haar eigen legereenheden en politie kan verwerven. Mevrouw Soens heeft gezegd dat men het Vlaams territorium heeft doorkruist om wapens en materiaal te leveren in Antwerpen.

Er is daar misschien een gelegenheid om iets positiefs te doen. Die bevoegdheden kunnen finaal aan Vlaanderen, Wallonië en Brussel worden toevertrouwd, terwijl er toch een gemeenschappelijk concept kan zijn. Wat denkt u daarvan, minister-president?

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

De heer Ward Kennes (CD&V): Saoedi-Arabië ligt in een regio waar er enerzijds geld is en anderzijds veel conflict en oorlog. Het zal niemand verwonderen dat er nogal wat wapens worden verhandeld in die regio.

Op de website van het Departement internationaal Vlaanderen (DiV) staan er een aantal beperkende maatregelen of een embargo ten aanzien van landen. Dat geldt evenwel niet, als je die website bekijkt, voor Saoedi-Arabië. Waarom worden de beperkende maatregelen van 2011 niet vermeld? Of mogen we uit de niet-vermelding afleiden dat die niet meer van toepassing zijn?

Wat houden die beperkende maatregelen voor Saoedi-Arabië concreet in?

De harmonisatie van het wapenexportbeleid moet als primair doel het belang van mensenrechten en veiligheid hebben. Dat heeft natuurlijk het meeste effect als er een harmonisatie gebeurt op Europees vlak. Welke stappen heeft Vlaanderen op dat punt gezet? Als iedereen een apart beleid blijft voeren of grote verschillende accenten blijft leggen, zullen we het doel voorbij schieten.

In 2013 werd de wapenexport naar een aantal landen in het Midden-Oosten on hold gezet. Daarnaast werd ook al verwezen door andere vraagstellers. Waarom werd die afweging dan niet gemaakt voor Saoedi-Arabië? Op grond van welke criteria wordt bepaald of een land op de onholdlijst wordt geplaatst?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Je kunt op de website van IDEX lezen dat er op dit moment drie Vlaamse bedrijven zullen deelnemen aan de IDEX-wapenbeurs. Ze zijn gekend bij de administratie en kennen de geldende regelgeving. Daarnaast is er ook een logistiek bedrijf. Maar specifiek in antwoord op de vraag, gaat het om drie Vlaamse bedrijven. Ze kennen de regelgeving, die

verschillend is naargelang het gaat om wapens, dan wel om duale goederen, goederen voor tweeërlei gebruik.

Voor elke uitvoer van militaire of defensiegerelateerde goederen, zelfs bij tijdelijke uitvoer, waarbij er geen verkoop plaatsvindt en een goed bijvoorbeeld louter wordt tentoongesteld op een beurs, moet er een vergunning worden aangevraagd bij de administratie. Een verklaring van eindgebruik in de vorm van een eindgebruikerscertificaat is ook een vereiste in de vergunningsprocedure.

Voor de uitvoer van goederen van tweeërlei gebruik geldt in principe dezelfde regeling, maar met de uitzondering dat de bedrijven die zich bij het departement hebben geregistreerd voor wat men de uniale algemene uitvoervergunning nummer 004 noemt, bepaalde producten zonder bijkomende aanvraag tijdelijk kunnen uitvoeren voor tentoonstellingen en beurzen in landen, bijvoorbeeld in de Verenigde Arabische Emiraten. Dat is geen willekeur, maar die uitzondering valt dan onder de voorwaarden bepaald in de uniale algemene uitvoervergunning, zeg maar strenge Europese regels.

Wel is het zo, collega's, dat een verkoop van eventueel vergunde demogoederen niet op die beurs zelf kan plaatsvinden. Bij een overeenkomst met een potentiële koper zal voor de levering van dat goed een nieuwe uitvoervergunning moeten worden aangevraagd waarbij een eindgebruikerscertificaat van die koper vereist is. Er kan dus geen levering plaatsvinden aan een onbekende eindklant.

Er zal geen delegatie van de Vlaamse administratie op de beurs aanwezig zijn.

Mijnheer De Croo, als ik het goed begrijp, verwijst u naar een eventuele samenwerking of een vorm van harmonisatie tussen de drie gewesten. Ik moet zeggen dat het Vlaams decreet op dit ogenblik een pak strenger is dan het Waals decreet. Onze criteria zijn strenger. Ik heb er niet direct zicht op of er een toenadering zou zijn. Ik denk niet dat er hier meteen een meerderheid voor te vinden zal zijn om dat minder streng te maken. Omgekeerd weet ik ook niet of er in Wallonië een beweging is om de andere, strengere richting uit te gaan. Ik denk het niet.

Wel loopt bij ons – u weet dat, we hebben dat aangekondigd – een herziening van het decreet. Die consultatie loopt nu. Iedereen kan die volgen. Het staat op de website, met voorstellen en op- en aanmerkingen die kunnen worden geformuleerd.

We zijn volop bezig met die evaluatie, waarbij de onholdsituatie aan bod komt en de situatie van Saoedi-Arabië aan bod zal komen. Die evaluatie is nog niet afgerond. De dialoog daarover met het kabinet en de administratie is bezig. Op het moment dat die gebeurd is, zal de regering daarover een beslissing moeten nemen. Dat is gepland voor de eerstkomende periode.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Mevrouw Tine Soens (sp·a): Minister-president, ik dank u voor uw antwoorden. Het heeft inderdaad niet veel zin om zelf beperkende maatregelen op te leggen aan bepaalde landen, zoals Saoedi-Arabië, als die uitvoer naar dat land via andere landen dan wel vlot kan gebeuren. Daarom wil ik er nogmaals voor pleiten om die eindgebruikerscertificaten zo veel mogelijk op te leggen. Het is zeker mogelijk. Voor Israël is het mogelijk om het eindgebruik te achterhalen. Ik vermoed dat dat voor de hele regio kan.

Ik ben blij te horen dat er alvast geen delegatie van de Vlaamse administratie op de wapenbeurs aanwezig is. Maar ik vind het toch redelijk problematisch om onze

Vlaamse wapenindustrie te verdedigen op een wapenbeurs in een redelijk conflictueuze regio. Ik vind het redelijk problematisch om dat net daar te doen.

Wanneer mogen we die evaluatie met betrekking tot de beperkende maatregelen, het onholdbeleid ten opzichte van Jemen, Egypte en Bahrein, precies verwachten?

De voorzitter: De heer Van Esbroeck heeft het woord.

De heer Jan Van Esbroeck (N-VA): Minister-president, ik dank u voor uw antwoord.

Het is belangrijk is dat de bestaande reglementen en regels goed worden nageleefd en worden opgevolgd. We moeten de evaluatie afwachten. Zodra die resultaten bekend zijn, zullen we een veel duidelijker beeld krijgen of alle maatregelen die in het verleden genomen zijn hun effect hebben gehad.

De voorzitter: De heer De Croo heeft het woord.

De heer Herman De Croo (Open Vld): Ik herinner mij een reportage van Maurice De Wilde over de staking van de vrouwen bij FN-Herstal. Misschien herinnert iemand zich die reportage nog. Ze heette: 'De één zijn dood, de andere zijn brood'. Het was een enorme doorbraak voor de weerbaarheid van de vrouwenbeweging op het vlak van staking.

Men moet niet hypocriet zijn. Zaken die een tweevoudig gebruik hebben, hebben ook een wapengebruik. Er zijn in Vlaanderen heel vooruitstrevende, progressieve technologische fabrieken en bedrijven die dat gretig rondsturen.

In Noord-Afrika, naar de Sahara toe, kan het eindgebruik van de geleverde wapens niet meer gecontroleerd worden wanneer een regime verdwijnt. Het is een delicate aangelegenheid.

Minister-president, wat de Senaat betreft, bent u wat afgeweken van de zaak. Het probleem ligt niet daar. In mijn ogen is er een overleg mogelijk. Het federale gezag heeft nog een bevoegdheid. Men kan gesprekken initiëren binnen de Senaat, zonder dat men afbreuk doet aan onze gestrengheid.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

De heer Ward Kennes (CD&V): Minister-president, ik dank u voor uw antwoord. Het punt van de Senaat, het overleg op het nationaal niveau, is één ding. Ik had ook de vraag gesteld om dat op Europees niveau te doen. Daar heb ik – dacht ik – nog niet meteen een antwoord op gekregen.

In verband met de onholdprocedure begrijp ik dat men aan die evaluatie werkt. Ik had ook de vraag gesteld naar die criteria. Misschien horen we op een later moment hoe die procedure is afgelopen. Ik hoop dat we dan ook meer inzage krijgen in de gehanteerde criteria.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Ik stel voor dat, op het moment dat die evaluatie is afgerond, we daarop kunnen terugkomen en u daarover opnieuw vragen kunt stellen. Op dit ogenblik is Oekraïne een van de thema's bij de evaluatie. Het is een thema waarvan de administratie terecht voorstelt dat we daarover een standpunt innemen. Dat zal een regeringsstandpunt moeten zijn. U weet ook dat we een kleine speler zijn op het terrein. We zijn net geconfronteerd met de vredespogingen, met Merkel en Hollande en de Amerikanen die wel willen

leveren. Ik denk dat het nuttig is om dat in al zijn aspecten en in zijn Europese en internationale context te bekijken.

Mevrouw Soens, de attesten van de eindgebruiker worden altijd gevraagd. Dat is heel duidelijk.

Mijnheer De Croo, er is een samenwerkingsakkoord. Als het gaat over internationale standpuntbepalingen en dergelijke wordt er natuurlijk afgestemd. Ik kan u niet uit het hoofd zeggen wat er allemaal is geregeld in het samenwerkingsakkoord. Er is op dat vlak inderdaad afstemming. Het is evident dat, als je binnen de Europese Unie of in een internationale context standpunten moet innemen, er afstemming moet zijn, zeker gelet op deze specifieke materie, waarvan u weet dat ze op een zeer eigenaardige manier geregionaliseerd is. Dat had u ook uit uw rijk gevuld geheugen kunnen aanhalen: het had te maken met de dreiging van de atoombom.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Mevrouw Tine Soens (sp-a): Wanneer mogen we precies de evaluatie verwachten van de onholdlijst?

Minister-president Geert Bourgeois: Ik hoop dat die er binnen een maand zal zijn. Ik durf daar eigenlijk geen termijn op te plakken. De discussie ging nu over Saoedi-Arabië, maar met Oekraïne erbij mogen we daar nu geen onverhoedse beslissingen in nemen. De administratie maakte de suggestie om de onholdsituatie voor Oekraïne op te heffen. Het is niet zo evident om dat te doen. Nu er nog vredespogingen zijn, kun je dat niet beslissen. Pin u niet vast op een periode. Het is goed om dat in al zijn aspecten te bekijken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Karl Vanlouwe aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de omzetting van EU-regelgeving – 993 (2014-2015)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

De heer Karl Vanlouwe (N-VA): Voorzitter, minister-president, de invloed van Europa wordt steeds groter en belangrijker. Een groot deel van de regelgeving waarover we in Vlaanderen en op het federale niveau stemmen, is een omzetting van EU-regelgeving.

Nog niet zo lang geleden bleek dat ons land van de Europese Commissie de bedenkelijke prijs kreeg van kampioen in het laattijdig omzetten van Europese richtlijnen. Het niet, foutief of laattijdig omzetten van EU-regelgeving is een schending van het Europees recht, zoals werd vastgelegd in de verschillende Europese verdragen. Dit kan ervoor zorgen dat de Europese Commissie eerst een aanmaning zendt, gevolgd door een inbreukprocedure voor het Hof van Justitie tegen de betrokken lidstaat. In een tweede procedure kunnen uiteindelijk boetes of dwangsommen worden opgelegd aan de federale overheid, aangezien zij een lidstaat is.

Minister-president, recent kregen we een interessante uiteenzetting van de heer François Roux, directeur-generaal Europese Zaken bij de FOD Buitenlandse Zaken. Hij wist ons te vertellen dat de meeste inbreukdossiers omtrent de omzetting van EU-regelgeving niet te maken hebben met de ingewikkelde

staatsstructuur van ons land. Het feit dat bijvoorbeeld zowel de federale overheid als de gemeenschappen of gewesten bevoegd zijn, zou er niet de oorzaak van zijn dat EU-regelgeving niet, laattijdig of foutief wordt omgezet. De inbreukprocedures zouden vooral van toepassing zijn waar het enkel de federale bevoegdheid betreft en hadden volgens de heer Roux onder meer te maken met een gebrek aan coördinatie bij de eurocoördinatoren die per verschillende federale overheidsdienst bevoegd zijn.

In een recente mededeling die door uw kabinet, door de Vlaamse Regering werd verspreid betreffende het overzicht van de ontwikkelingen op het niveau van de Europese Unie – de maandelijkse verslaggeving – wordt onder meer verwezen naar een stand van zaken van verschillende inbreukdossiers. Van de vier inbreukdossiers wegens laattijdige omzetting is er over twee dossiers overleg gepland of al aangevat tussen de federale overheid en Vlaanderen, dat sinds de zesde staatshervorming gedeeltelijk bevoegd werd.

Minister-president, hoe verloopt het overleg in het algemeen over de inbreukprocedures tussen het Vlaamse Gewest en de federale overheid – ook de Vlaamse Gemeenschap wanneer die bevoegd zou zijn? Bent u van mening dat de procedures niet aan de ingewikkelde structuren in ons land liggen? Hoe verloopt de communicatie tussen de Europese Unie en Vlaanderen over de omzetting van EU-recht? Gaat dat snel en vlot genoeg, of zorgt het federaal niveau als tussenstap soms voor enige vertraging?

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Mevrouw Güler Turan (sp.a): In de Senaat zijn we nu bezig met een oefening over hoe we de EU-richtlijnen en -wetgeving snel en beter kunnen omzetten naar Belgische wetgeving. De vraag om uitleg van de heer Vanlouwe is een opportuniteit om ook een politiek antwoord te krijgen op enkele vragen. We zijn dat met de diensten en de collega's die er professioneel mee bezig zijn, vrij technisch aan het bekijken. De vragen zijn dus terecht.

Minister-president, de heer Vanlouwe vraagt naar het overleg met de federale diensten over de inbreukprocedures. Ik wil het niet enkel over de inbreukprocedures hebben, maar over overleg tout court in het kader van de omzetting van Europese naar Belgische wetgeving. Op welke momenten hebt u dat overleg? Hoe verloopt het, ook in dossiers waar het goed gaat? Ik neem aan dat we ook goede dossiers hebben, en niet alleen inbreukdossiers.

De communicatie tussen de Europese Unie en Vlaanderen, hoe verloopt die? Gaat dat vlot? Is de federale bevoegdheid die daartussen zit, een belemmerende of vertragende factor? Wij hebben vernomen dat die goed samenkomen, en dat er een duidelijke taakverdeling is. Soms gaat het wat trager.

In de hoorzitting die nu in de Senaat bezig is, heb ik vernomen dat wat we in België fout doen – ik neem aan ook in Vlaanderen –, dat we inzake bepaalde wetgeving wachten tot die er is, en dan pas beginnen met de procedure van omzetting, om na te gaan of het voor Vlaanderen is, voor de gewesten of voor de federale overheid. De eerste spreker op de hoorzitting zei dat we proactiever moeten werken om die inbreukprocedures te kunnen vermijden. Minister-president, wat vindt u daarvan? Hebt u voldoende knowhow en voldoende mensen in huis om daar proactief op in te spelen? Gaan uw federale collega's daar ook mee akkoord?

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

De heer Ward Kennes (CD&V): Ik wil op drie aspecten ingaan. Het eerste is dat er een databank Eurtransbel is opgericht. Daar kan de omzetting van die

richtlijn worden gevolgd vanaf voorstel tot volledige omzetting. Op welke wijze draagt de Vlaamse administratie op dit moment bij aan die databank?

De tweede vraag: enkele jaren geleden is beslist om omzettingsprocedures via de Benelux te realiseren, met enig bezwaar van Nederland dat meende dat elk land zijn eigen specifieke wetgeving heeft. Dat is natuurlijk ook zo, maar zij zijn daarin wat terughoudender. Blijft Vlaanderen achter deze aanpak staan?

De derde vraag gaat over de inbreukprocedures. In het verleden hadden we het al over de waterzuivering en hoe de boetes moesten worden gedragen. De minister-president zei dat Vlaanderen niet zou opdraaien wanneer het in orde is – wat ook het gezond verstand vindt. Als jou geen schuld treft, moet je ook niet betalen. In het federaal regeerakkoord is er sprake van een verdeelsleutel die moet worden uitgewerkt. Misschien wordt dat in de toekomst nog relevant. Wat is de stand van zaken van het overleg over de verdeelsleutel? Wat is de houding van Vlaanderen hierover? Bent u betrokken bij de onderhandelingen of het overleg daarover? Gebeurt dat alleen op het federale niveau, zonder overleg met de deelstaten die finaal wel mee in het bad moeten worden getrokken?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Mijnheer Kennes, in uw tweede vraag vroeg u of ik achter die aanpak blijf staan. Het was niet duidelijk over welke aanpak het gaat.

De heer Ward Kennes (CD&V): Wel, over de omzetting, om dat in Benelux-verband te realiseren. Die informatie komt uit de hoorzittingen die in de Senaat zijn georganiseerd. Ik heb zelf niet het genoegen gehad om daaraan te kunnen deelnemen, maar die informatie heeft me wel bereikt.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Dit is een bijzonder interessant thema, waaraan we bij de besprekingen van de beleidsnota veel aandacht hebben besteed en ook terecht. De omzetting van de richtlijnen en de opvolging van de inbreukdossiers vindt plaats via het netwerk van eurocoördinatoren binnen de deelstaten en de federale overheden. Ze onderhouden haast dagelijks contact met elkaar. Met de Europese Commissie wordt er veelal gecommuniceerd via enkele webtools om omzettingen aan te melden of om te reageren op klachten.

Over het instrument Eurtransbel heb ik uitleg gevraagd aan de medewerker van de administratie, want ik ken het instrument niet. Het is een ander instrument dan de Europese webtool. Het is een intern Belgisch instrument dat kampt met technische problemen, dat initieel onbeveiligd was, dat ook is verouderd, kortom dat op dit moment niet goed werkt en zou moeten worden verbeterd.

De webtool met de Europese instanties werkt wel, en die wordt gehanteerd met betrekking tot omzettingen of klachten. De federale eurocoördinator staat uiteraard in voor het bezorgen van de antwoorden op de vragen van de Europese Commissie. Als het bijvoorbeeld gaat om een zaak die enkel het Vlaamse Gewest aanbelangt, dan betekent die laatste stap niet dat de federale eurocoördinator zich kan uitspreken over de inhoud van het ingediende antwoord. Wanneer een inbreukdossier bij het Hof van Justitie belandt, dan maken de betrokken overheden de nodige afspraken over de opvolging en de vertegenwoordiging van België in de desbetreffende rechtszaak.

Binnen de Vlaamse overheid maakt de Vlaamse eurocoördinator – het zal u niet verwonderen – deel uit van het Departement internationaal Vlaanderen. Op zijn beurt stuurt de Vlaamse eurocoördinator een dossierteam EU-regelgeving aan en

dat team bestaat uit een contactpersoon per beleidsdomein, en die staat in voor de behandeling, coördinatie en opvolging van zowel omzetting als inbreukdossiers.

Dat mechanisme werkt goed binnen Vlaanderen. Voor de manier waarop we in overleg gaan of communiceren met de Europese Commissie zijn ook mechanismen uitgewerkt en interfederaal de nodige afspraken gemaakt.

Het pleidooi van mevrouw Turan is, met permissie gezegd, een open deur intrappen. We zijn zeer proactief bezig, niet alleen met de interne coördinatie, maar ook met onze permanente vertegenwoordiger, die we trouwens al enkele keren aan het woord hebben gehoord. We zijn dus bezig met de proactieve aanpak.

Het is wel de bedoeling dat we kijken of we de procedures inzake omzetting en inbreuken nog kunnen verbeteren. Ik zal met een nota komen over de versterking van de Europese reflex in Vlaanderen.

Zijn er vertragingen, dan kunnen we op dit moment niet eenduidig een instantie aanduiden die daarvoor verantwoordelijk is. We zitten nu met een unieke sui-generisstaatsstructuur. Dit zou een impact kunnen hebben op de doorlooptijd. Ik zal laten onderzoeken of er vertragingen op zitten die te wijten zijn aan de staatsstructuur. Het zal mee worden opgenomen in die reflectie. Maar we moeten het hele plaatje onder de loep nemen en we mogen niet nalaten voor eigen deur te vegen. Onze eigen administraties, onze eigen domeinen zijn vaak te laat of gaan te traag over tot een omzetting. We kunnen een voorbeeld nemen aan het Verenigd Koninkrijk, dat zich vaak tot de laatste snik verzet tegen een richtlijn, maar wel bij de eersten is om ze om te zetten in het interne recht. Daarom is het belangrijk dat we dat proactief doen. Op het moment dat het wordingsproces bezig is, moet je je al voorbereiden op wat komen zal en niet wachten tot de publicatie is gebeurd. Dan ben je hopeloos te laat. Als er problemen zouden zijn met de federale mechanismen, zullen we die ook aankaarten.

Onder de regering-Verhofstadt hebben we destijds over de inbreuken vrij heroïsche discussies gevoerd met de federale overheid. De bijzondere wet voorziet in twee zaken, namelijk dat de federale overheid zich kan substitueren als een deelstaat niet optreedt. Ik vind dat een slechte zaak. Ik vind dat dit niet kan. Stel je voor dat er over onderwijs plots een federale administratie wetgeving moet opmaken: waar zullen ze dan de expertise halen? Hetzelfde met betrekking tot leefmilieu enzovoort.

Iets anders is de tweede bepaling in de bijzondere wet – die heeft nog nooit uitvoering gekregen –, namelijk dat er een regeling moet komen voor de entiteit die verantwoordelijk is voor de vertraging. Daar moet je tot een regeling komen, en dat staat ook in het federale regeerakkoord. De Federale Regering zegt dat ze daarvoor een initiatief zal nemen, het is dus wachten op federaal minister Reynders. Het lijkt me logisch dat diegene die instaat voor de vertraging, eventueel pro rata, want er kunnen meerdere verantwoordelijken zijn, het deel van de opgelegde boete of de dwangsommen draagt. Als het gaat over een leefmilieurichtlijn en Vlaanderen is de enige, uitsluitende verantwoordelijke, dan moet je niet zeggen dat de federale of de Waalse of Brusselse overheid in de fout is gegaan. Het kan ook zijn dat het over een zaak gaat waar twee of drie gewesten in gebreke zijn, dan kun je daar perfect een mechanisme voor uitwerken. Het is alleen zaak om loyaal vast te leggen wie waarvoor verantwoordelijk is. De bijzondere wet voorziet daar uitdrukkelijk in.

Het is wel een discussie of die bijzondere wet sluitend is, of het gaat over zaken die uitsluitend betrekking hebben op de deelstaat. De discussie gaat over de relatie tussen de federale overheid en de gewesten en gemeenschappen. Maar

goed, dit is een bijkomend aspect. Het sleept al heel lang aan en het is nog altijd niet uitgeklaard. De nieuwe Federale Regering heeft dat opnieuw in het regeerakkoord opgenomen.

Ik krijg het signaal dat de Europese Commissie zelf wijzigingen zal aanbrengen aan haar manier van werken. Juncker is heel sterk naar voren gekomen met een programma over deregulering, met vereenvoudiging enzovoort. Ik sluit niet uit dat ook op dit vlak maatregelen worden genomen die implicaties hebben voor ons. Met onze visienota moeten en kunnen we rekening houden met alle aspecten daarover: Europese, federale en deelstatelijke. Het is ook de bedoeling om dat op die manier te doen.

Ook de Europese Commissie laat – een beetje incorrect voorgesteld – soms zaken op hun beloop nadat er een overtreding is vastgesteld, omdat ze weten dat men ermee bezig is. Zo drijft men de zaken niet op de spits. Daar wordt dus een iets langere omzettingstermijn gegund. Dat temporiseren hoeft niet altijd in het nadeel te spelen van de lidstaat of de deelstaat. Het is niet zo dat de Europese Commissie de zaak altijd te allen prijze voor het Europees Hof wil brengen.

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

De heer Karl Vanlouwe (N-VA): Minister-president, dank u wel voor uw uitvoerig antwoord. Het is goed dat we u hier geregeld zien en horen over Europese thema's. Ik vind het bijzonder interessant dat er binnen de Vlaamse administratie een systeem is van eurocoördinatoren, waarbij één persoon alles moet coördineren, en dat er ook verschillende coördinatoren zijn per beleidsdomein. Het is belangrijk dat het goed wordt gestroomlijnd. Uit het gesprek met de heer Roux bleek dat soms ook het probleem bestond dat er wel eurocoördinatoren waren, maar dat er nood was aan een coördinatie van de coördinatoren. Het zou goed zijn als Vlaanderen dat kan stroomlijnen, als er één eurocoördinator is, die dan overlegt met de federale coördinator. Ik kijk uit naar de volgende stappen die u zult zetten.

Het is belangrijk dat Vlaanderen de wetgeving correct en goed omzet, maar we hoeven niet de beste leerling van de klas te zijn, en altijd verder gaan dan wat Europa via de richtlijnen oplegt. We moeten niet aan gold plating doen, maar gewoon omzetten wat Europa vraagt, zonder daarbij strikter te willen zijn. We moeten het onszelf niet moeilijker maken.

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Mevrouw Güler Turan (sp-a): Het zijn twee verschillende instanties, we zijn ermee bezig in de Senaat, maar we hebben zeer bewust het Vlaamse niveau daarbij betrokken. De opmerkingen van de heer Vanlouwe zijn terecht, over het stroomlijnen met eurocoördinatoren enzovoort. Dezelfde oefening wordt nu ook in de Senaat gedaan. Je kunt niet de beste van de klas zijn als Wallonië en Brussel achterblijven.

Minister-president, over het verwijt dat u niet proactief zou zijn, ik weet dat Vlaanderen proactief wil zijn. Het zijn de woorden van de heer Roux, de bevoegde persoon op federaal niveau. Hij bedoelde daarmee: we zijn wel betrokken bij het tot stand komen van een richtlijn en we zijn ermee bezig, maar we zijn er slecht in om er op tijd bij te zijn, op het moment dat de uitvoeringsbesluiten worden genomen om een richtlijn om te zetten, waarbij de termijn van de omzetting in ingewikkelde dossiers soms ook deel uitmaakt van de onderhandelingen. Hij wijst er ook op dat we wachten op de effectieve richtlijn om met de omzetting te beginnen en onderling te kijken wie wat moet doen.

Minister-president Geert Bourgeois: Ik heb het woord verwijt niet in de mond genomen. Ik denk dat we hetzelfde bedoelen. Ik heb ook gezegd dat we sneller aan de omzetting kunnen beginnen, voor de richtlijn is gepubliceerd. Maar u was aan het praten met uw collega.

Mevrouw Güler Turan (sp-a): Inderdaad, het is nu essentieel om grondig te stroomlijnen, met alle gewesten samen. Met die oefening zijn wij bezig. Mijnheer Vanlouwe, uw vraag hier op dit ogenblik is goed om meer informatie te krijgen, maar ik zou nu niet overhaast te werk gaan in Vlaanderen, voor de oefening in de Senaat af is.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

De heer Ward Kennes (CD&V): Ik heb geen vragen meer.

De heer Rik Daems (Open Vld): Gisteren in de hoorzitting gaf de vertegenwoordiger van wat zij Wallonie-Bruxelles noemen, aan dat zij er bij de omzetting van Europese richtlijnen van gebruikmaken om binnen dat beleidsdomein nog andere aanpassingen te doen. Als een Europese richtlijn bij decreet moet worden omgezet, veranderen zij ook andere elementen in dat decreet, om het te actualiseren of zo. Is dat ook het geval bij ons, want dat zou een element van vertraging kunnen zijn, en hoe staat u daar tegenover?

Minister-president Geert Bourgeois: Daar durf ik niet voor de vuist op te antwoorden. Dat zou decreet per decreet moeten worden bekeken. Dat geldt ook voor de vraag van 1 miljoen hoeveel van onze wetgeving nu is gebaseerd op of geïnspireerd door Europa. De ramingen lopen zeer ver uiteen, van 40 tot 80 procent. In het regeerakkoord staat in elk geval dat er niet aan gold plating zal worden gedaan.

De voorzitter: Op dat aspect kunnen we later terugkomen.

De vraag om uitleg is afgehandeld.